

skjelligt for de forskjellige Mennesker, og jeg kan ikke indse, med hvilken Ret man kan sætte almindelige Bestemmelser derfor. Den høitærede Minister mente, at Tilstanden vilde blive meget usund, efterhaanden som man benyttede dette, men jeg kan ikke indse, hvorledes vi herinde fra skulde kunne afgjøre, om Trangen i det enkelte Tilfælde er sund eller usund. Jeg indrømmer selvfølgelig, at der kan være en usund Trang tilskede, og det sagde jeg ogsaa i mit forrige Foredrag, men den ærede Minister vil vel heller ikke negte, at Trangen i enkelte Tilfælde kan være sund og naturlig, og jeg ser derfor ikke, hvorfor man ikke skulde gaa til en saadan Lov som denne, medmindre man tror, at Regjeringen og Rigsdagen bedre kunne dømme om denne Sag end den Præst, der kjender vedkommende Forældre og Børn, og bedre end Forældrene selv, men dette synes mig at være i høi Grad urimeligt, den høitærede Minister mente, at det let kunde føre til en meget forførelig Skik og Brug, som var værre end det, vi nu havde, men under den nuværende Tilstand kan man oerhovedet ikke komme bort fra den Skik og Brug, som vi nu have. I hvert Fald er det nu umuligt at komme bort derfra under 14 Aars Alderen, og der er langt mere Fare for Skik og Brug, naar det saaledes som nu sker ens overalt, end naar det sker saaledes, som man har tænkt sig det, nemlig at det fremtidig kunde gaa ved Konfirmationen, som det nu gaar ved Altersgangen. Den høitærede Minister vil neppe negte, at der er blevet langt mindre Skik og Brug ved Altersgangen, efterat Folk ere begyndte at gaa til Alters paa forskjellige Søndage i Kirkeåret, end der var i den Tid og paa de Steder, hvor man kun gik til Alters i sluttet Trop to Gange om Aaret. Skik og Brug er langt lettere at faae Bugt med, naar vedkommende Handling saaledes er fordelt paa flere Søndage, end naar den er samlet paa to bestemte Søndage om Aaret. Med Hensyn til disse to Søndage mente den høitærede Minister, at hvis man gik bort derfra, vilde Forberedelsen til Konfirmationen umuliggjøres; og der har den høitærede Minister forsaavidt opfattet mig ganske rigtig. Jeg tror ikke, at der til selve Konfirmationshandlingen behøves en Forberedelse, som bestaar i et systematisk Kjendskab til den kristne Lære, og hvad der ellers pleier at blive meddelt ved Præstegangen. Jeg finder, at det vilde være langt naturligere og langt mere frugtbart, om dette blev meddelt af Præsten paa den Maade, som jeg før omtalte, og som den høitærede Minister rigtig havde opfattet. Jeg tror, at den nuværende Tilstand er saa usand som vel mulig, naar det kommer til Konfirmationshandlingen, og Børnene da skulle svare: Ja; thi som Biskop Kiertegaard før har sagt: Det Hele er anlagt saaledes, at de ikke kunne sige Andet end

„Ja.“ Jeg veed endog, at der har været aldre Præster, som, naar de sidste Gang inden Konfirmationen samlede med deres Konfirmander, udtrykkelig sagde til dem: Naar I nu komme i Kirken paa Søndag, og I faa faae disse Spørgsmaal, husk saa paa, at I have at svare: „Ja.“ Det er ganske naturligt, at det kommer til at gaa saaledes, ialtsald naar der er en stor Mængde, som paa een Gang skal føres til en Handling, som de færreste af dem have Trang til eller Forstand paa. Jeg veed meget godt, at noget Saadant ogsaa vilde kunne drives enkeltvis, men det vilde blive langt sjældnere. Med Hensyn til det 3die Punkt, som den ærede Minister berørte, sagde han, at han overfor Valgmængdepræsten kun havde gjort, hvad Loven berettigede ham til at gjøre. Og dette skal jeg forsaavidt ikke benegte, men man kan jo gjøre saadant Noget paa forskjellig Maade, og jeg kan ikke se rettere, end at den høitærede Minister har taget denne Ting mærkelig heftigt, ved strax at anvende et saa kraftigt Middel, som det at true Manden med at ville tage den kongelige Stabsfæstelse fra ham, hvis han ikke nu strax rettede sig efter Loven, istedetfor — som det dog ellers nok syntes, at Ministeren kunde være tilbøjelig til, — at prøve paa, at faae dette Forhold forandret i en saadan Retning, at man ikke behøvede at komme i den Slags Kollisioner. Dette er dog aabenbart ikke Noget, man behøver at tage paa denne Vis. Den høitærede Minister anførte de Grunde, som vare givne i Forordningen af 1814 og sagde, at Grunden til, at man ikke vilde have Altersgangen paa samme Dag som Konfirmationen, var den, at Substjenessten let kunde blive for langvarig. Men det forekommer mig, at den høitærede Minister her er gaaet vel vidt i sin Omhu for Menigheden, thi naar Menigheden og Præsten ikke finde, at Substjenessten bliver for langvarig paa denne Maade, saa forekommer det mig, at den heller ikke let kan blive for langvarig for Ministeren. Dette er atter af den Slags Ting, som man nu — synes det mig — maa være kommen til at forstaa, at vi ikke godt længer kunne tage Bestemmelse om fra oven af, men som hører til det, der maa afgjøres af de Vedkommende selv, efter den Trang, de have dertil. Særligt er Forslaget blevet angrebet fra to Sider, af hvilket den ene var den, at det ikke gik vidt nok. Det var det ærede Medlem fra Sønderjys (Højmark), der ønskede en hel Del mere. Jeg fik rigtig nok ikke fat paa, hvad det egentlig var, som det ærede Medlem ønskede i videre gaaende Retning, men det vil sagtens senere komme frem under Forhandlingen. Særligt skal jeg til det ærede Medlem — for ikke at komme for langt ind paa hans Bemærkninger om Konfirmationen — sige, at, naar han sagde, der i forskjellige kirkelige Samfund var